

Welkom!

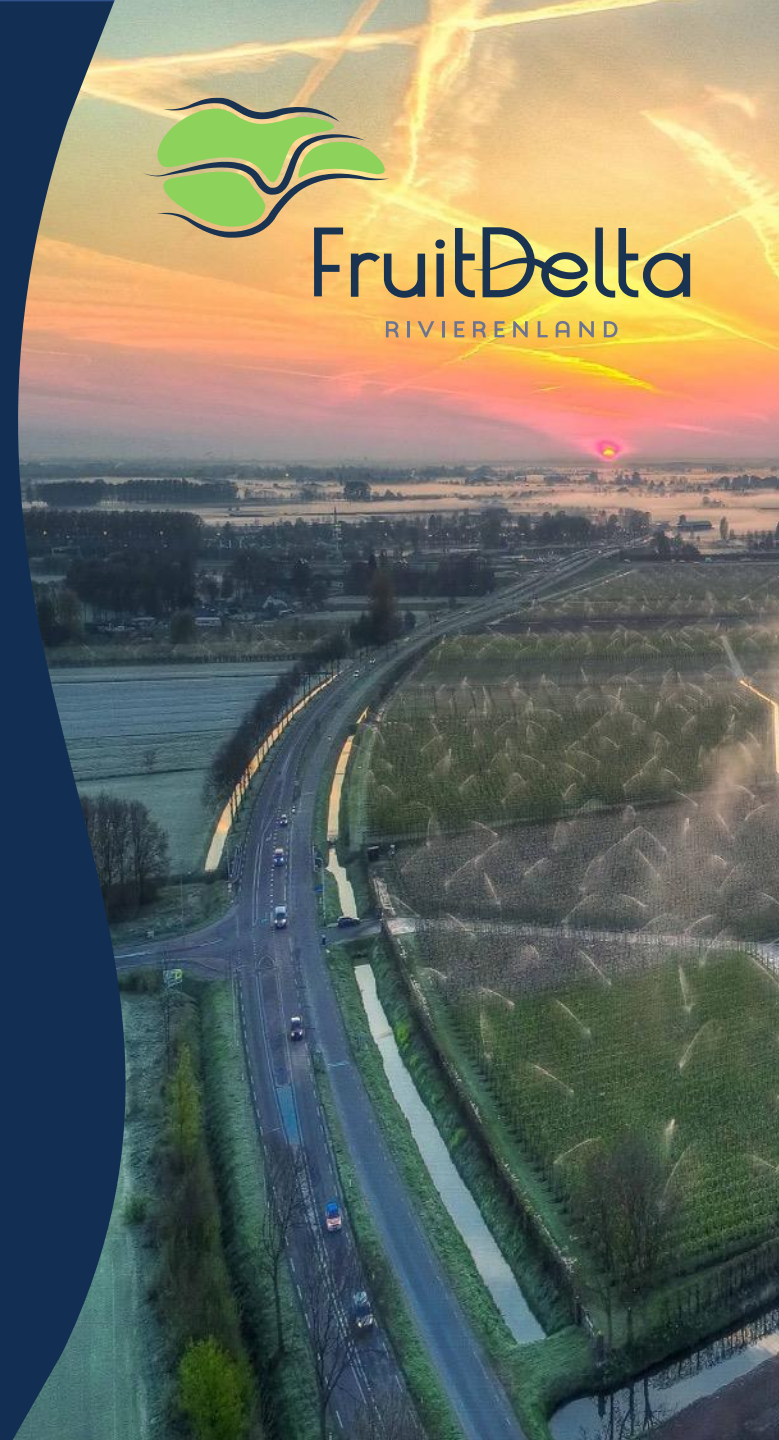
Regionaal congres FruitDelta Rivierenland

**Gebiedsfinanciering: naar een regionale
investeringsagenda**

4 april 2024

FruitDelta
RIVIERENLAND

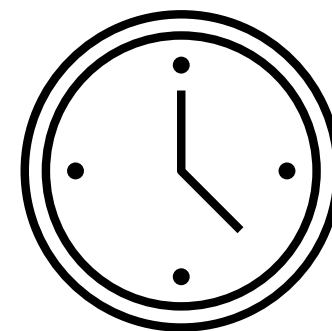
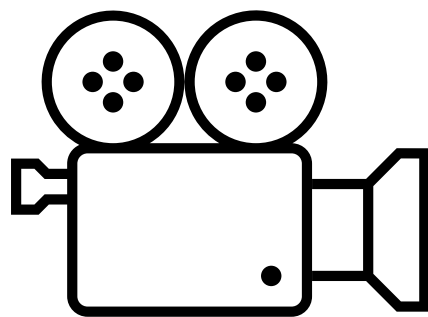
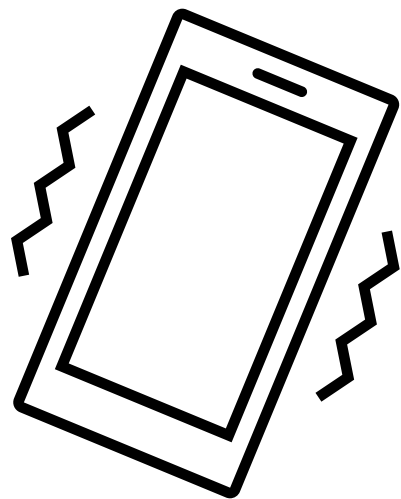

Programma

Tijd	Onderdeel
13:10	Kick off congres: Begeleidingsgroep FruitDelta Gebiedsagenda
13:15	3 Minicolleges Gebiedsfinanciering: <ul style="list-style-type: none"> • Tom Daamen, TU Delft • Freek Welling, Oost NL • Dennis Kerkhoven
14:15	Plenair: Samen in gesprek
14:45	Pauze
15:15	Workshops: Samen naar een Regionale Investeringsagenda voor Rivierenland! (RIA)
16:30	Plenair: Verzamelen en hoe verder?
17:00	Afsluiting: reflectie
17:15	Borrel

Voordat we beginnen...

FruitDelta Gebiedsagenda

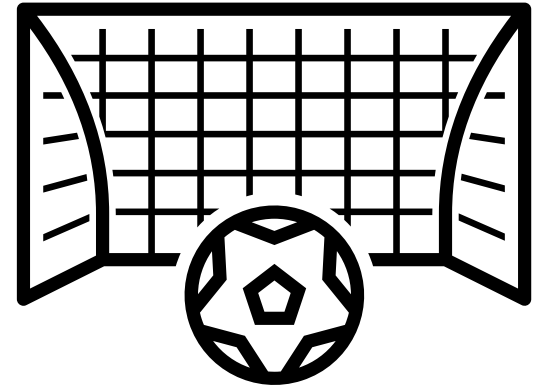

 ondernemers
onderwijs en onderzoek
verheid
rganisaties
ndernemende inwoners

De Begeleidingsgroep daagt de regio uit, biedt kennis, kunde en hulp waar nodig.

Doelen van vandaag

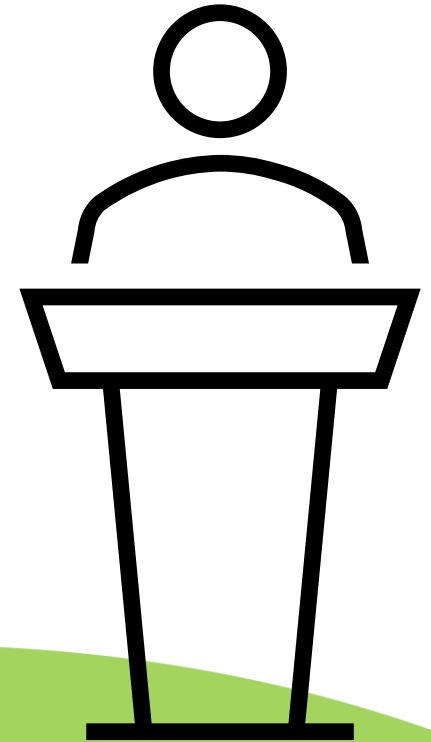
1. Kennis over Gebiedsfinanciering en Regionale Investeringsagenda (RIA).
2. Urgentie: Waarom is een RIA voor Rivierenland nodig?
3. Aan de slag! Samen leggen we de basis voor een RIA Rivierenland!

Drie minicolleges Gebiedsfinanciering/ RIA

1. Tom Daamen. Directeur Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling, Associate Professor TU Delft.
2. Freek Welling. Directeur Capital Oost NL
3. Dennis Kerkhoven. Bestuurder YESandMORE en Gebiedscoöperatie Rivierenland.

REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

CONGRES FRUITDELTA RIVIERENLAND

4 APRIL 2024

**Leerstoel
Gebiedsontwikkeling**

Wethouder Gerard van As, Minister Hugo de Jonge en Gedeputeerde Anne Koning (foto: Merel Klijzing)

26 beleidsprogramma's...

Programma's ten aanzien van het bodem- en watersysteem (6)

- Programma Water en Bodem als Basis (Min IenW)
- Programma Bodem en Ondergrond (Staatssecretaris IenW)
- Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (Minister IenW)
- Kennisprogramma Zeespiegelstijging (Min IenW)
- Beleidstafel Wateroverlast en hoogwater (Min IenW)
- Programma Integraal Riviermanagement (Min IenW)

Programma's ten aanzien van Landbouw en Natuur (2)

- Nationaal Programma Landelijk Gebied (Min LNV, MV VO en Min IenW)
- Programma Natuur/Agenda Natuurinclusief (Min Nens)

Programma's ordenende netwerken voor energie en een (circulaire) economie (9)

- Programma Energie Hoofdinfrastructuur (PEH) (Min KenE)
- Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Energie (Min KenE)
- Nationaal Plan Energiesysteem (Min KenE)
- Programma Noordzee en Partiele herziening (Min IenW)
- Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (RES) (Min KenE)
- Beleidsbrief Zon (Min KenE)
- Beleidsbrief Datacenters (Min VRO en Min EZK)
- Programma Werklocaties, Ruimte voor Economische Activiteit (Min VRO en Min EZK)
- Programma Circulaire Economie (Staatssecretaris IenW)

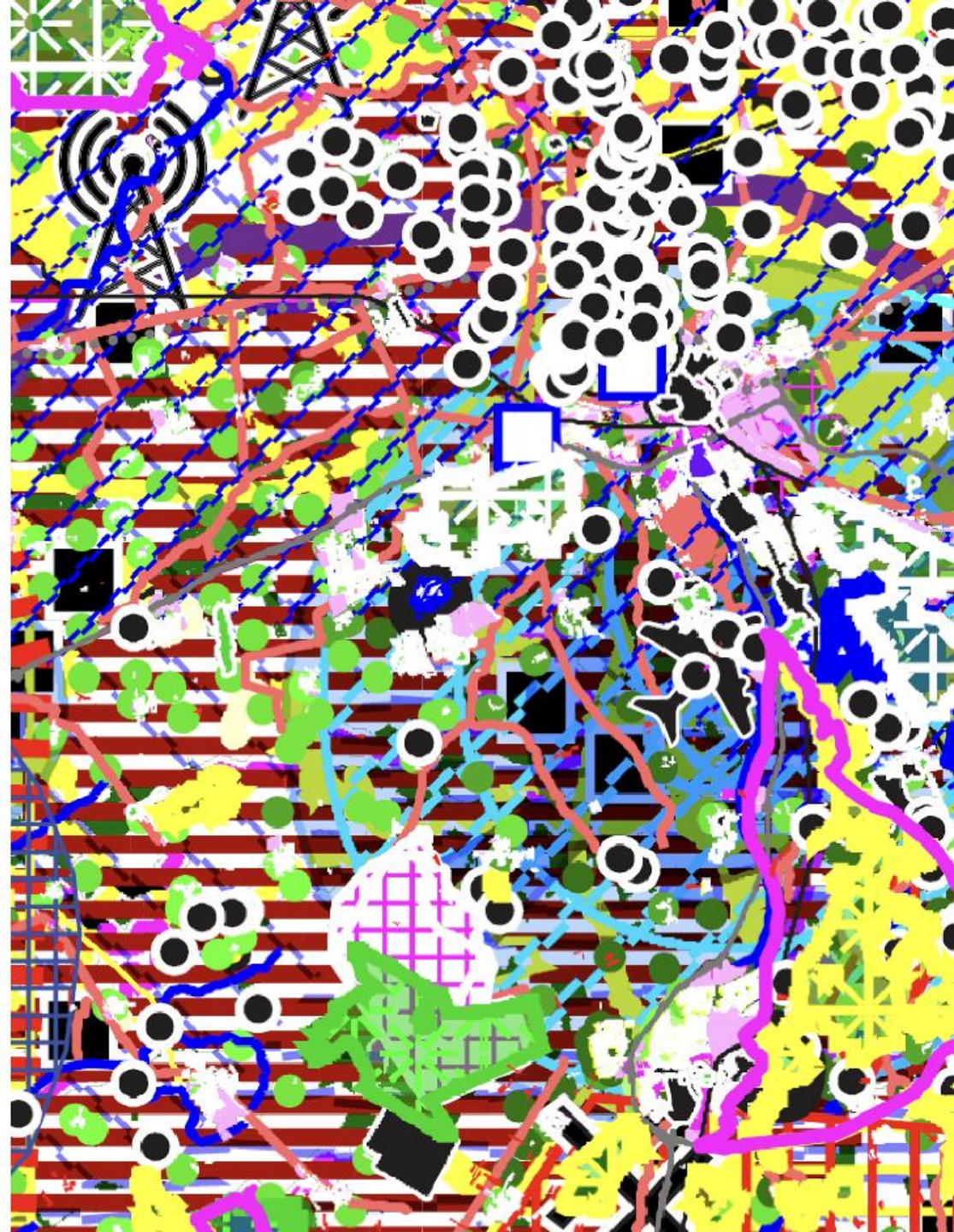
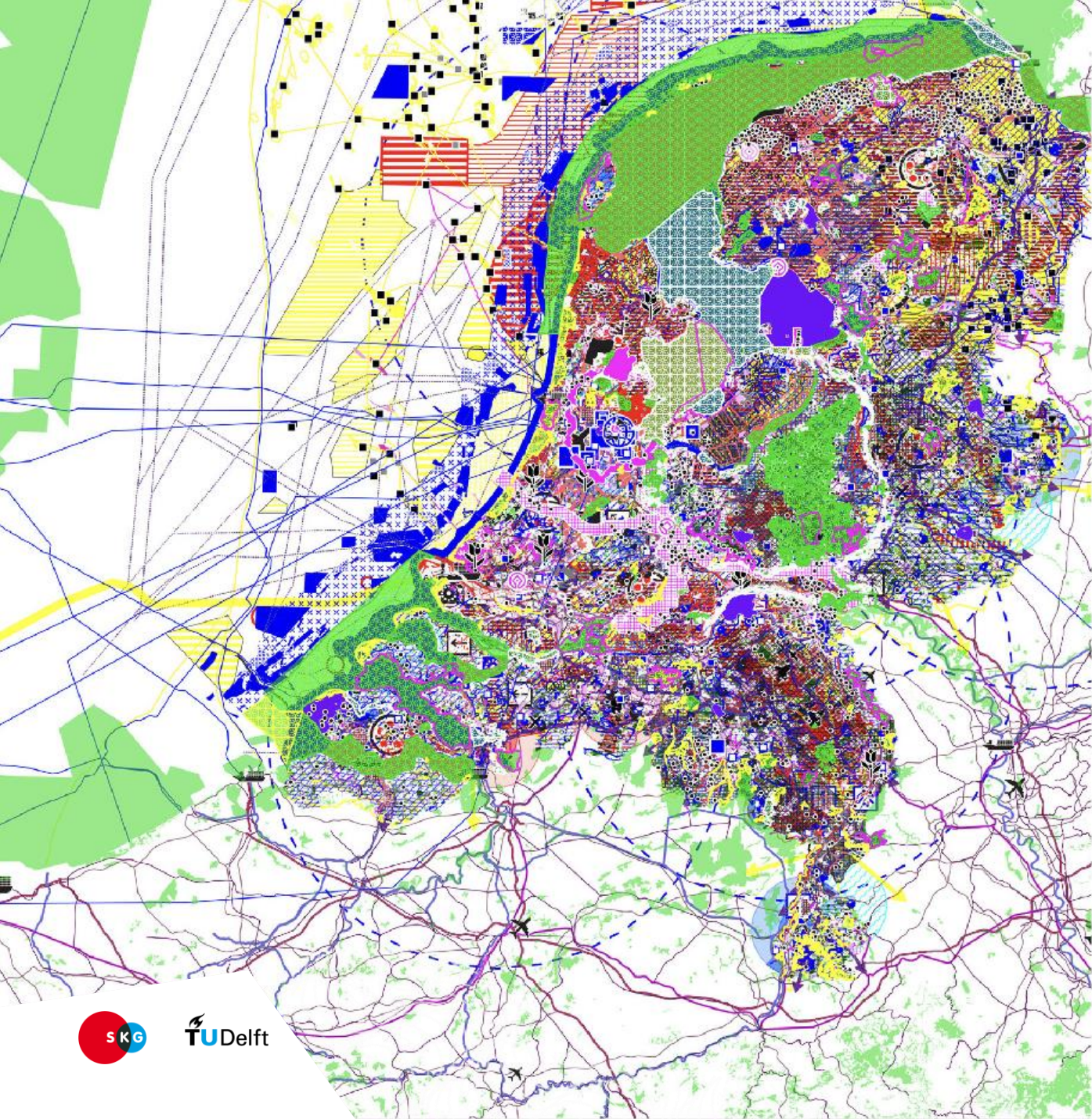
Programma's voor leefbare steden en regio's (6)

- Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport (Min IenW, Staatssecretaris IenW)
- Programma Woningbouw (Min VRO)
- Verkenning versterken verstedelijkingsopgave zuid, oost en noord NL (Min VRO)
- Programma werklocaties, ruimte voor economische activiteit (Min EZK en Min VRO)
- Programma erfgoeddeal (Staatssecretaris OCW)
- Programma gezonde en groene leefomgeving (Min VWS en Min LNV)

Overige programma's met impact op meerdere perspectieven (2)

- Nationaal Milieuprogramma (Staatssecretaris IenW)
- Programma concentreren, verduurzamen en vernieuwen defensievastgoed (Staatssecretaris Defensie)

Waar willen we onze ruimte voor gebruiken en hoe...?

OVER SKG

SKG PARTNERS

KENNISPROGRAMMA

LEERSTOEL

KENNISPRODUCTEN

CONTACT

STICHTING KENNIS GEBIEDSONTWIKKELING

Hét kennisnetwerk voor gebiedsontwikkeland Nederland

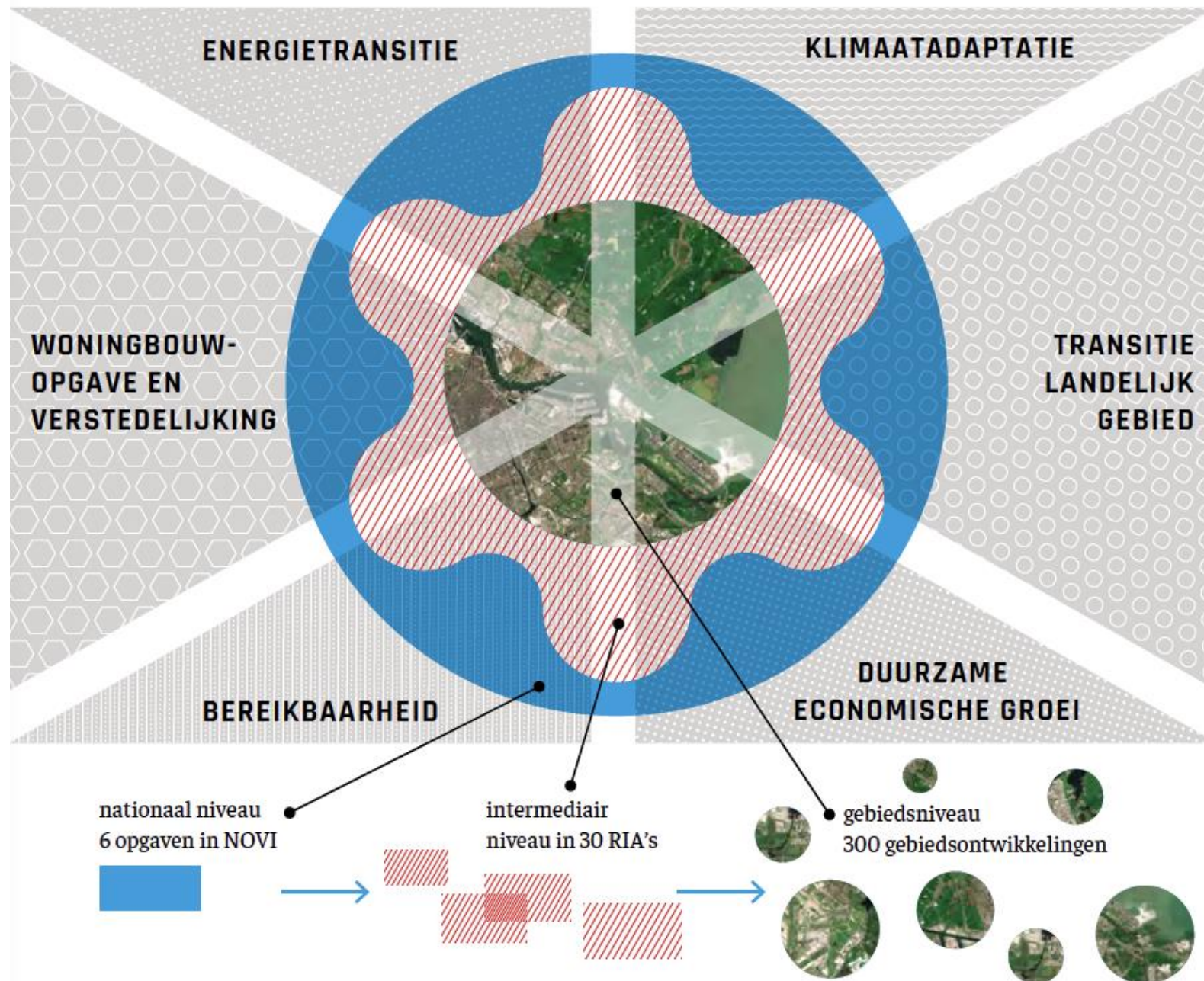
De Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling (SKG) werkt samen met de TU Delft aan een vitale en betrouwbare kennisinfrastructuur voor een professionele, reflectieve gebiedsontwikkelingspraktijk.

- Onderzoek
- Onderwijs
- Kenisbijeekkomsten
- [Gebiedsontwikkeling.nu](https://www.gebiedsontwikkeling.nu)

OOK PARTNER WORDEN?

Bron: Verdaas, De Zeeuw & Daamen (2020)

Definitie RIA

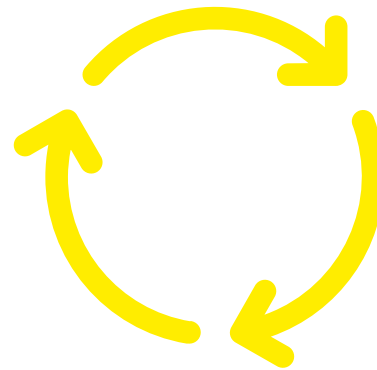

**Ambities
betrekken op
de opgaven**

**Balanceren
van ambities,
middelen,
capaciteit**

**Verkennen hoe
bovenlokale
plannen,
projecten,
geldstromen
verbonden zijn**

RIA als product

RIA

=

Word

BESCHRIJVEN van (samenhang) opgaven en ambities
(door generalisten/strategen)

+

Maps

VERBEELDEN van ruimtelijke inpassing op kaartlagen. Waar
cummuleren opgaven (door stedenbouwers en ruimtelijke adviseurs)

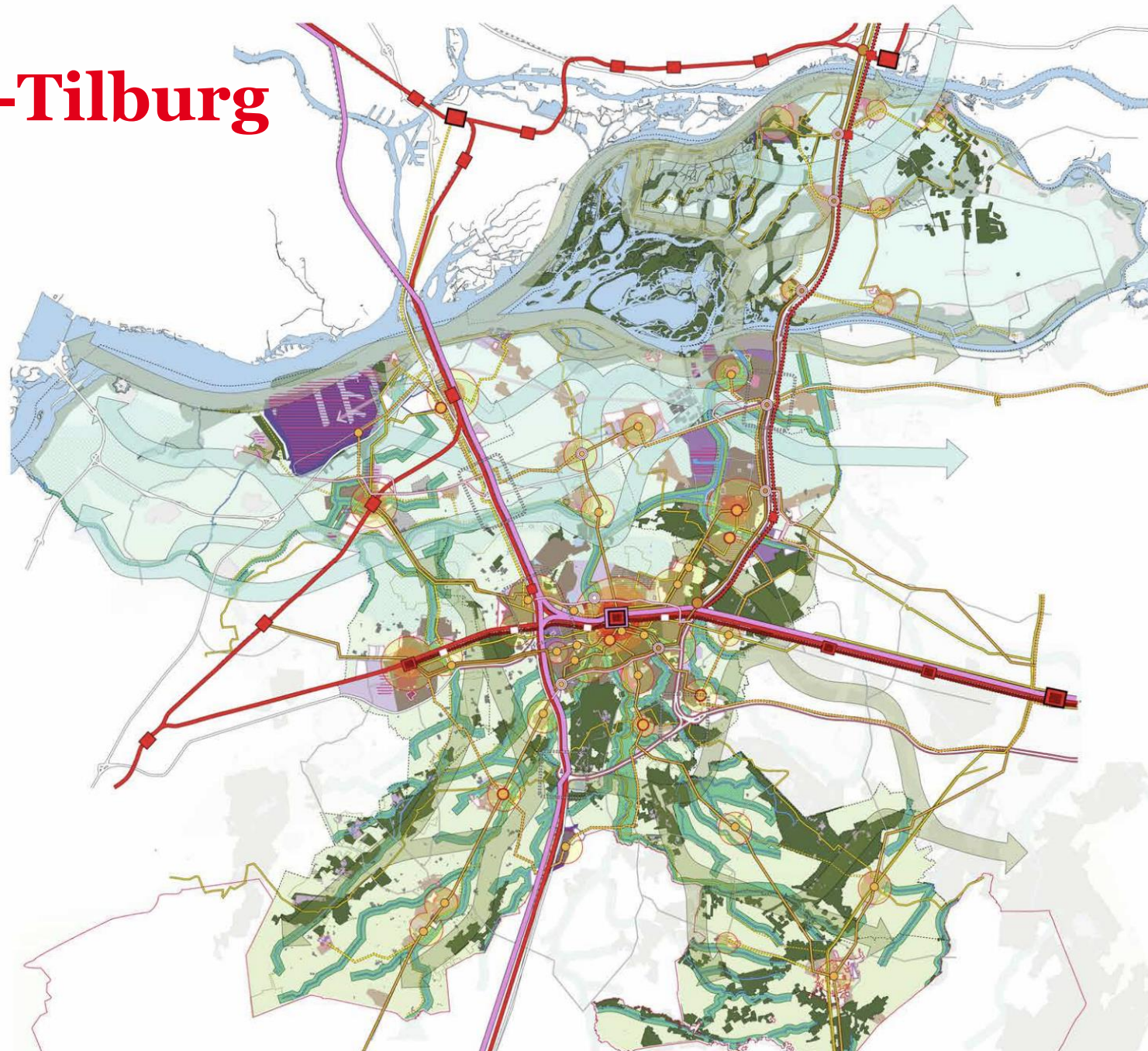
+

Excel

**Bundelen en DOORREKENEN van plannen en ambities naar
benodigde investeringen (door (plan)economen)**

RIA Breda-Tilburg

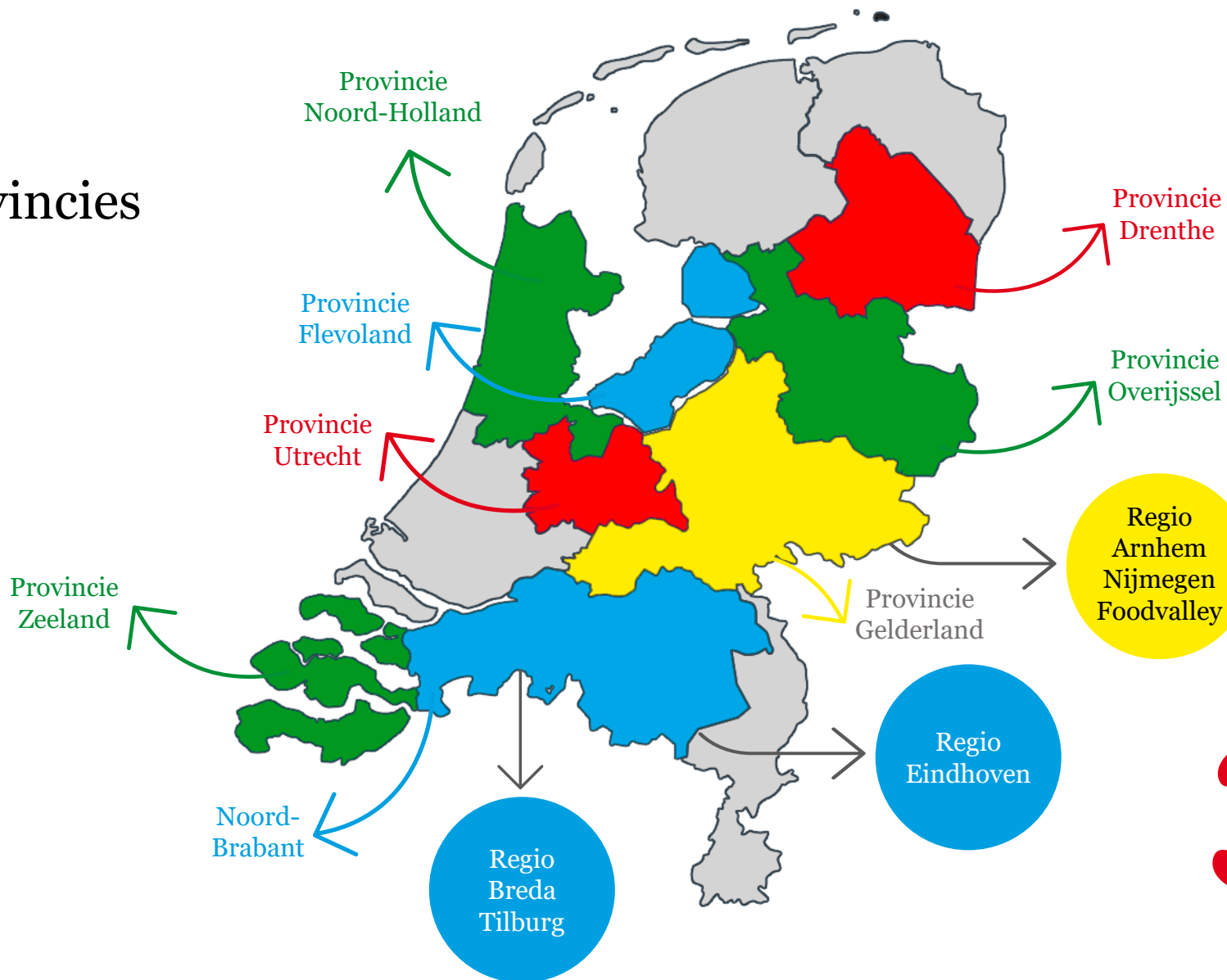
RIA: 10 uitgangspunten

---

1. **Kies een herkenbare en werkbare gebiedsomvang**
2. Neem wat er al is aan bestaande afspraken als basis
3. Breng de eigen regionale doelen/ambities/benodigde investeringen in kaart
4. Breng binnen het gebied belangrijke clusters van ingrepen in kaart
5. Breng in kaart welke private partijen (o.a. investeerders) nodig zijn
6. Ontwikkel een soort matrix-achtige manier van programmeren en maak keuzes
7. Giet een RIA niet in beton: houd ruimte voor nieuwe inzichten en omstandigheden
8. Streef niet naar perfectie, maar begin, kijk rond, vul aan, probeer en leer
9. **Sla het proces niet dood met discussies over de governance**

Kennisontwikkeling

8 Provincies

3 Regionale pilots

Meerwaarde van een RIA

Bevordert
de regionale
afstemming

Versterkt
gebiedsgerichte
aanpak

Opent het
'zakelijk gesprek' om
ambities en middelen
in balans te krijgen

Helpt de
gedeelde
investerings-
opgave expliciet
te maken

Versterkt
uitvoeringskracht
door slim te
programmeren

Uitdagingen onderweg...

Schakelen
tussen verschillende
schaalniveaus

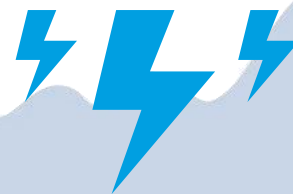
Gedeeld
eigenaarschap

Betrekken van
partijen

Budgetten
toebedelen bij
gebiedsgerichte aanpak

Cultuur
verandering

Geleerde lessen tot nu toe...

- Begin klein, vanuit het gebied en de opgaven
- Breng het publieke huis op orde
- Blijf de verbinding leggen tussen de verschillende schaalniveaus
- Verkrijg bestuurlijk commitment voor deze werkwijze
- Schep duidelijkheid over ‘wie doet wat, hoe wordt dat vastgelegd, wat zijn de rollen, en welke investeringsstromen zijn er, en wie draagt erbij’
- Beweeg flexibel tussen de verschillende manieren van sturen. Denk aan het richting geven, stimuleren, verbinden en reguleren
- Betrek private en maatschappelijke partners tijdig (realiteitszin, co-investeringen)
- Kom tot een gecoördineerde inzet van sectorale, publieke en private middelen (en capaciteit) om tot uitvoering te komen
- Stimuleer een open en lerende houding

GROTE OPGAVEN IN ROERIGE TIJDEN ... EN WIJ ZIJN AAN ZET !!!

WIL JE SUCCESVOL
ZIJN DAN MOET JE:

★ EEN
PORTEMONNEE

★ EEN
OVERHEID

★ EEN
AGENDA

+ ... EEN ANDERE
MANIER VAN
WERKEN

... MET DE MENSEN
IN HET GEBIED!

PERSPECTIEF

“Een effectief en legitiem ruimtelijk beleid is ermee gediend wanneer het zwaartepunt van planvorming verschuift van overheidsinterne afstemming naar maatschappelijke coalitievorming.”

- WRR (1998)

**Leerstoel
Gebiedsontwikkeling**

DANK VOOR UW AANDACHT

www.stichtingkennisgebiedsontwikkeling.nl

4 APRIL 2024

**Leerstoel
Gebiedsontwikkeling**

An aerial photograph of a modern, multi-arched concrete bridge spanning a wide river. The bridge has a wide, flat deck with a reddish-brown finish. In the foreground, a person is riding a bicycle across the bridge. The river is dark blue, and the surrounding landscape is green with some buildings in the distance.

Oost NL De investerende ontwikkelingsmaatschappij

Freek Welling – directeur Capital Oost NL

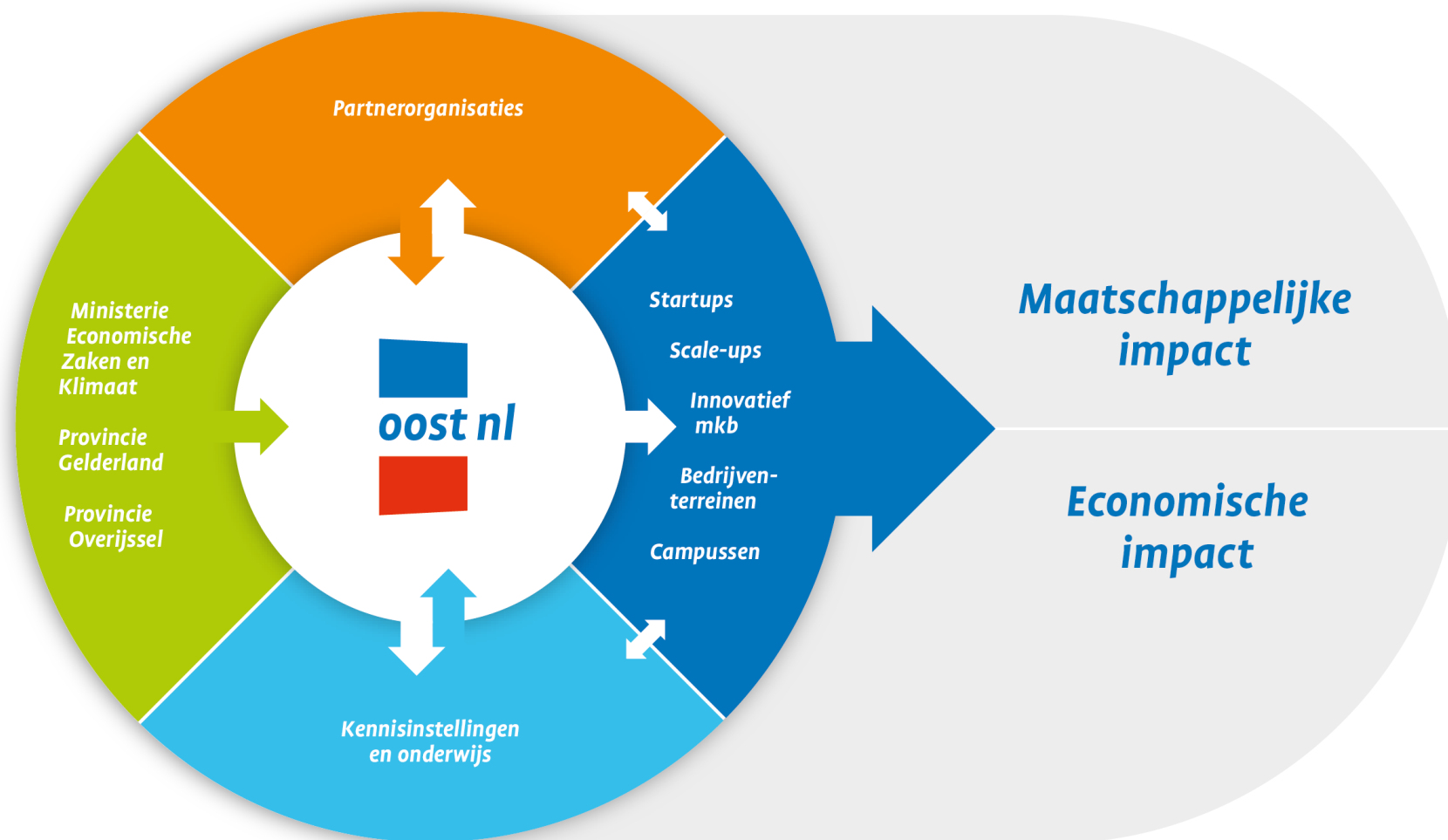

AI bijna 50 jaar
Toekomstmakers

Samen zijn we de makers van een leefbare toekomst

Wie zijn wij?

**Sterke
Industrie**

**Duurzame
Voeding**

**Slimme
Energie**

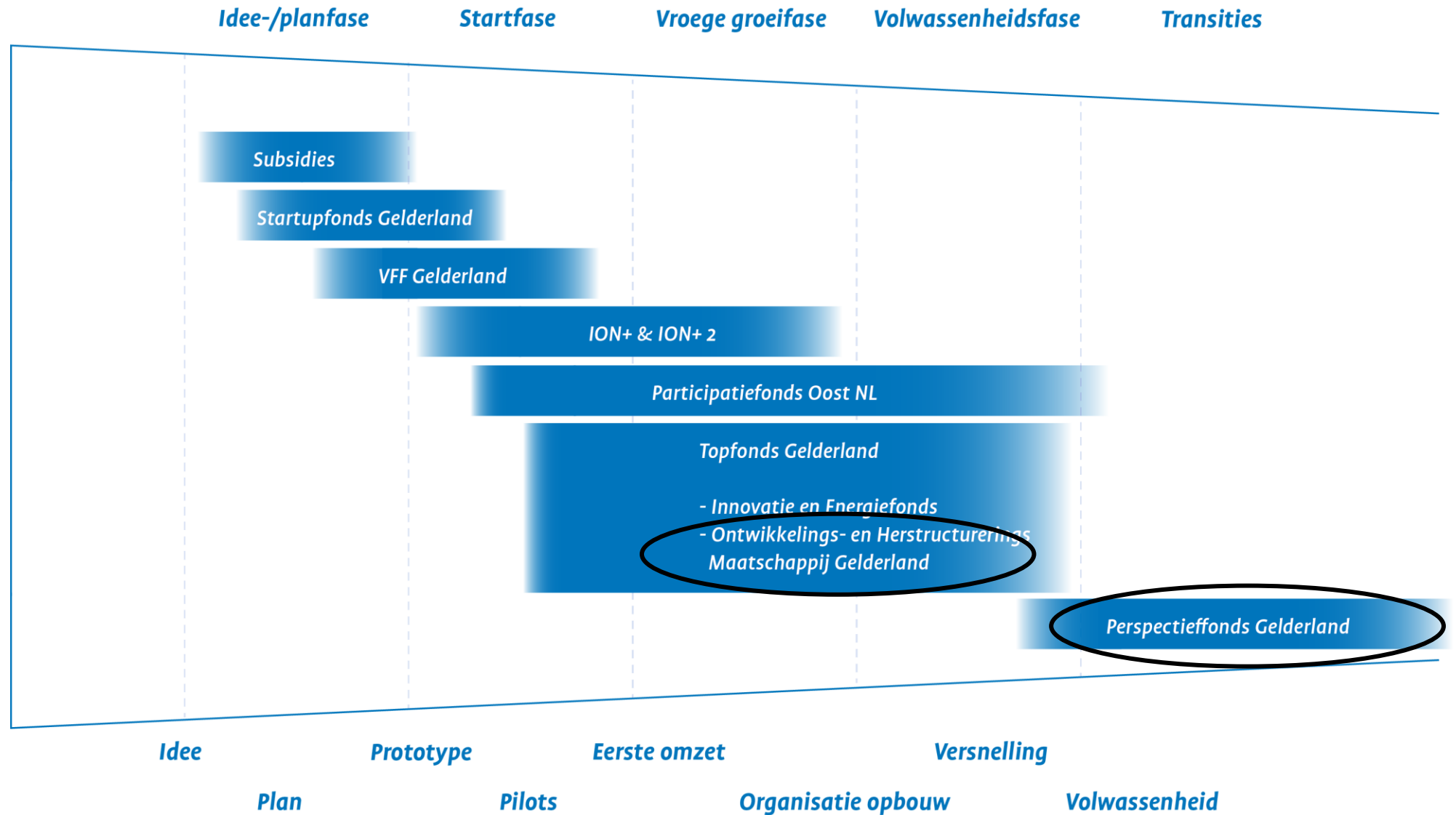

**Toegankelijke
Gezondheidszorg**

**Circulaire
Economie**

Financieringsketen

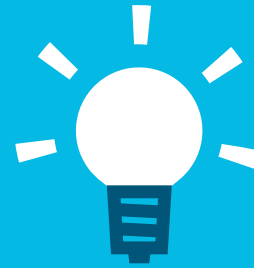

Perspectieffonds Gelderland

Samenwerking bij het aanjagen van transitie

Wat is Perspectieffonds Gelderland?

Met het Perspectieffonds Gelderland versnelt en versterkt de provincie Gelderland innovatiekracht van ondernemingen en projecten die zich bezighouden met grote maatschappelijke uitdagingen. Oost NL is fondsmanager van PFG.

Innovatiekracht
ondernemingen
en projecten

Maatschappelijk
rendement

Economisch
rendement

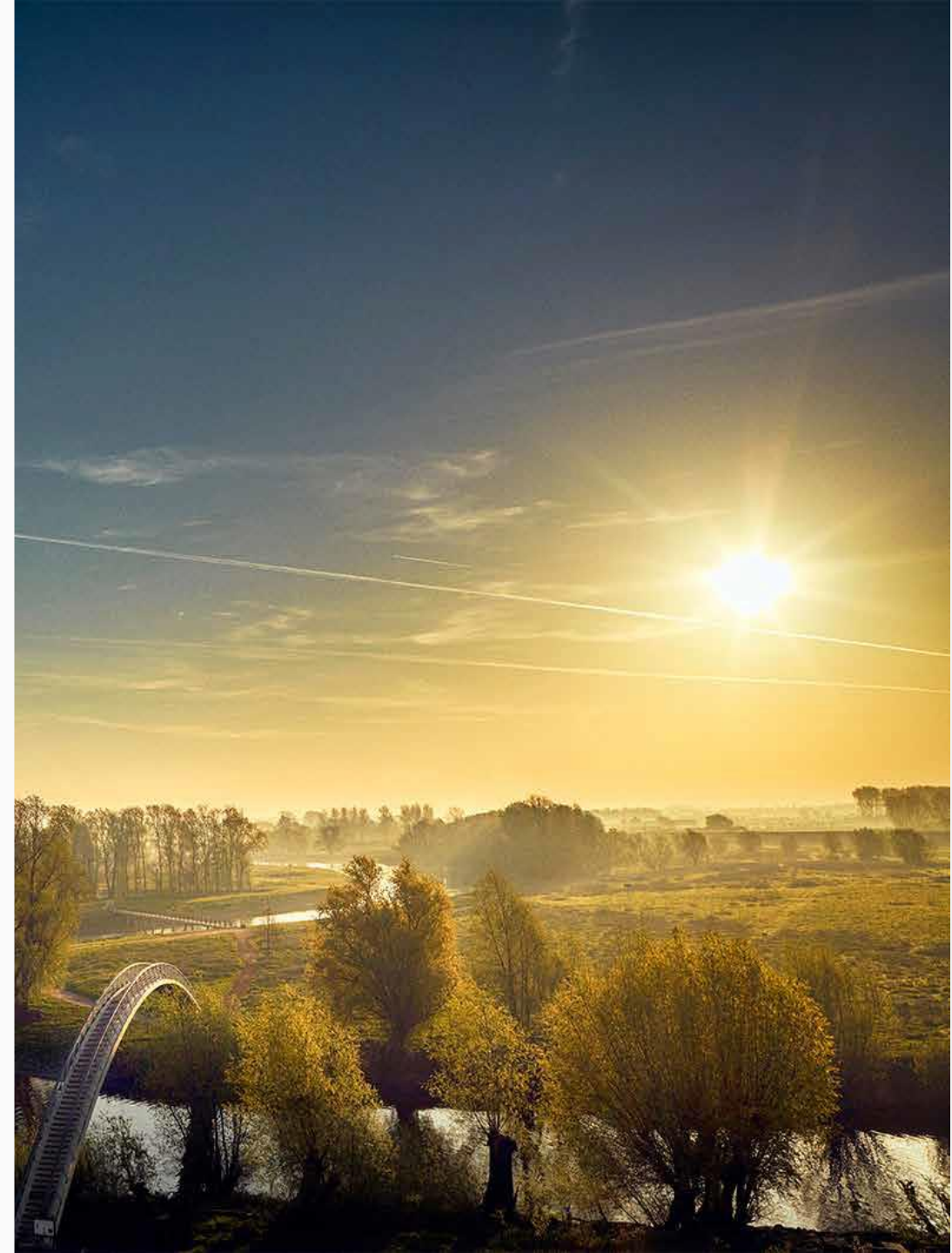

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

Door de **complexiteit van de transities** is de markt terughoudend om nieuwe ideeën op te pakken en uit te werken tot businesscases.

Met de **langjarige integrale aanpak** van Perspectieffonds Gelderland tonen de provincie Gelderland en Oost NL, samen met hun partners, aan dat het wél kan.

Dat doen we door **initiatief** te nemen, partijen aan elkaar te **verbinden**, **denkkracht** in te zetten, **regie** te voeren en **publiek ondernemerschap** te tonen.

De zeven thema's van Gaaf Gelderland

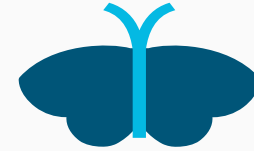
energietransitie

klimaat adaptatie

circulaire economie

biodiversiteit

bereikbaarheid

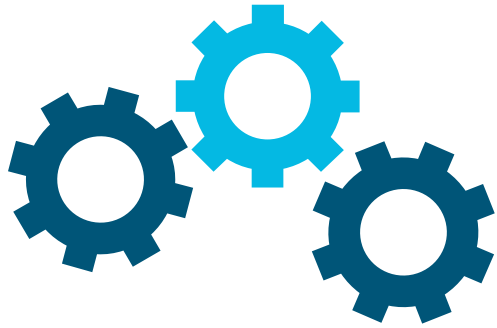

vestigingsklimaat

woon- en leefklimaat

Waarmee kan PFG helpen?

ontwikkelkracht

risicokapitaal

onrendabele top

Voorbeeld OHG: NYMA Makersplaats

Leegstaande gebouwen en verouderde bedrijventerreinen zijn geen aantrekkelijke vestigingslocaties voor ondernemers.

Vanuit OHG helpen we NYMA makersplaats bij het ontwikkelen en financieren van het NYMA-terrein.

De vroegere NYMA-kunstzijdespinnerij is nu een permanent thuis voor 250 creatieve ondernemers.

De ondernemers waren voorheen gevestigd op De Smeltkroes op het Honigcomplex, dat complex werd geschikt gemaakt voor woningbouw.

Arnhems Buiten

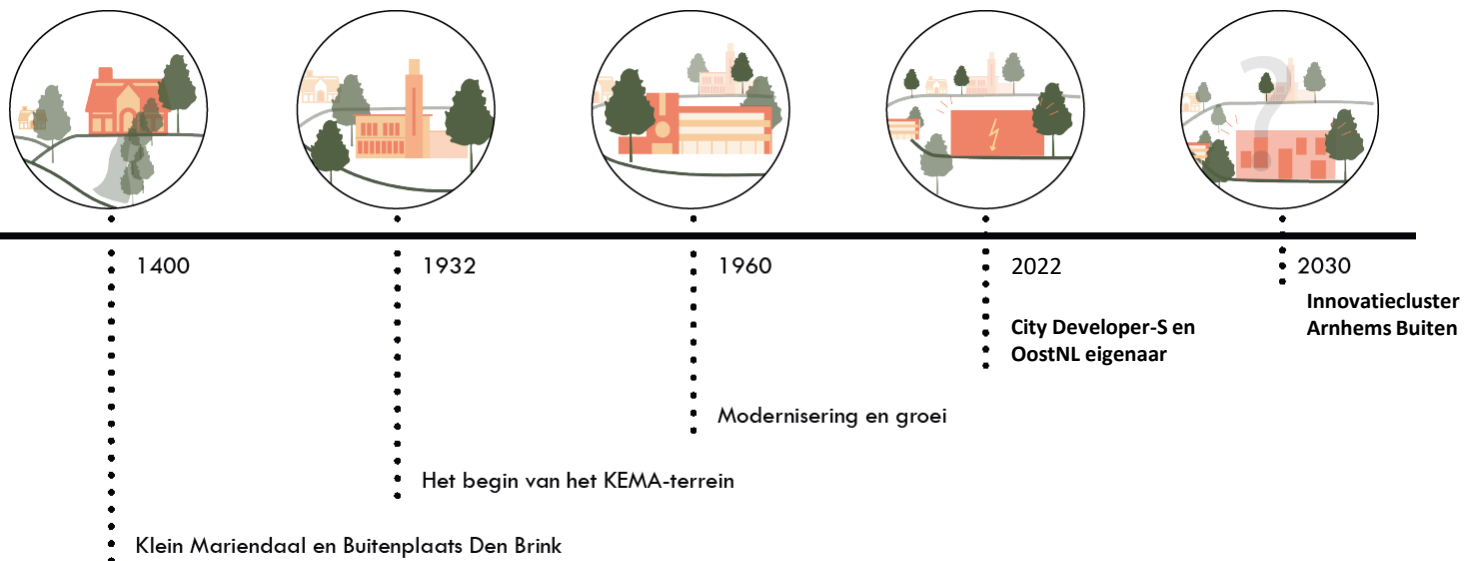
Investeren in Energy Innovation Campus

FACTS ARNHEMS BUITEN

An aerial photograph of the Arnhem Buiten area. The image shows a large, lush green park with several buildings scattered throughout. A tall, slender tower is visible in the background, rising above the trees. A road with a roundabout is visible in the lower right corner. The overall scene is a mix of nature and urban development.

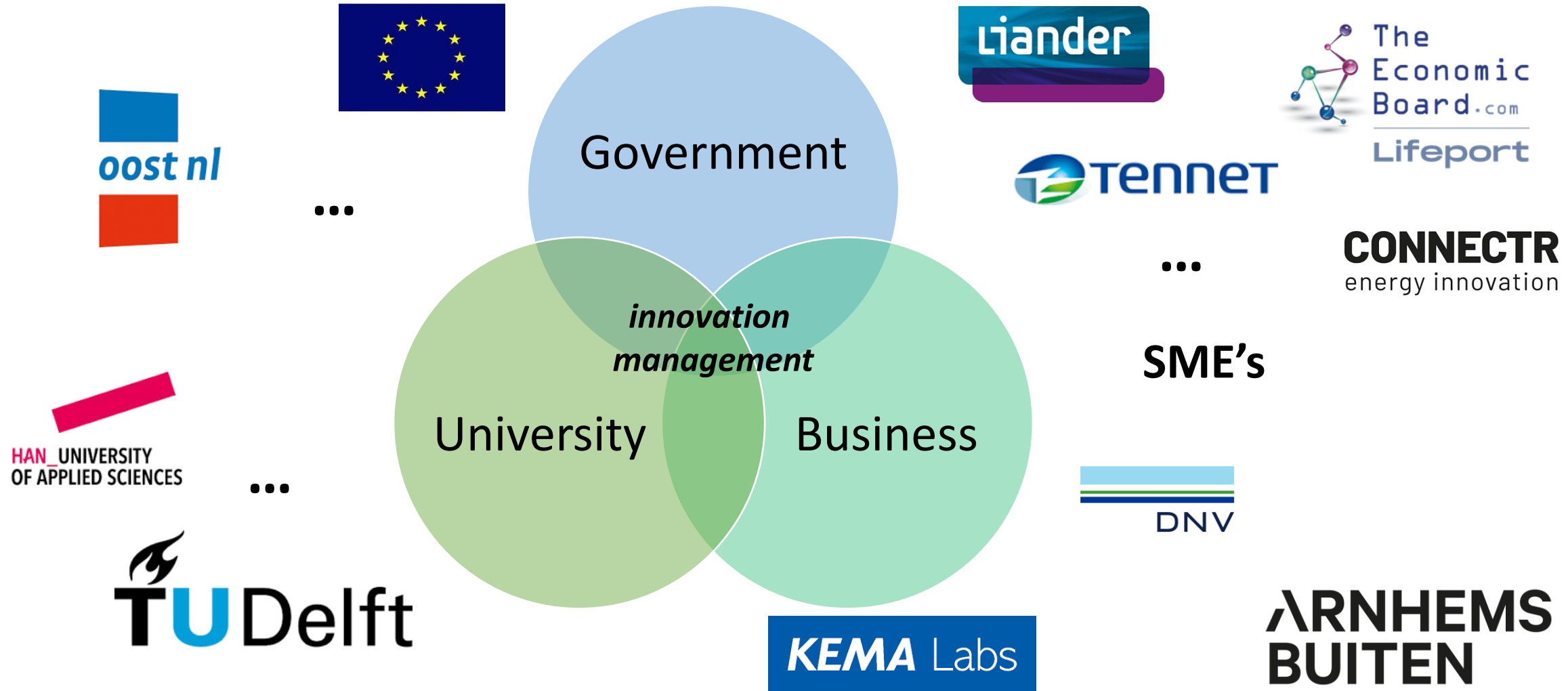
- Terrein ca 17 HA
- Totaal ca 23.000 m² gebouw
- Ca 10.000 m² kantoor
- Park = rijksmonument
- 4 rijks monumentale gebouwen
- 2 gemeentelijke monumenten

EEN RIJKE HISTORIE

ARNHEMS
BUITEN

Aanzet tot ecosysteem Energy Innovation Campus

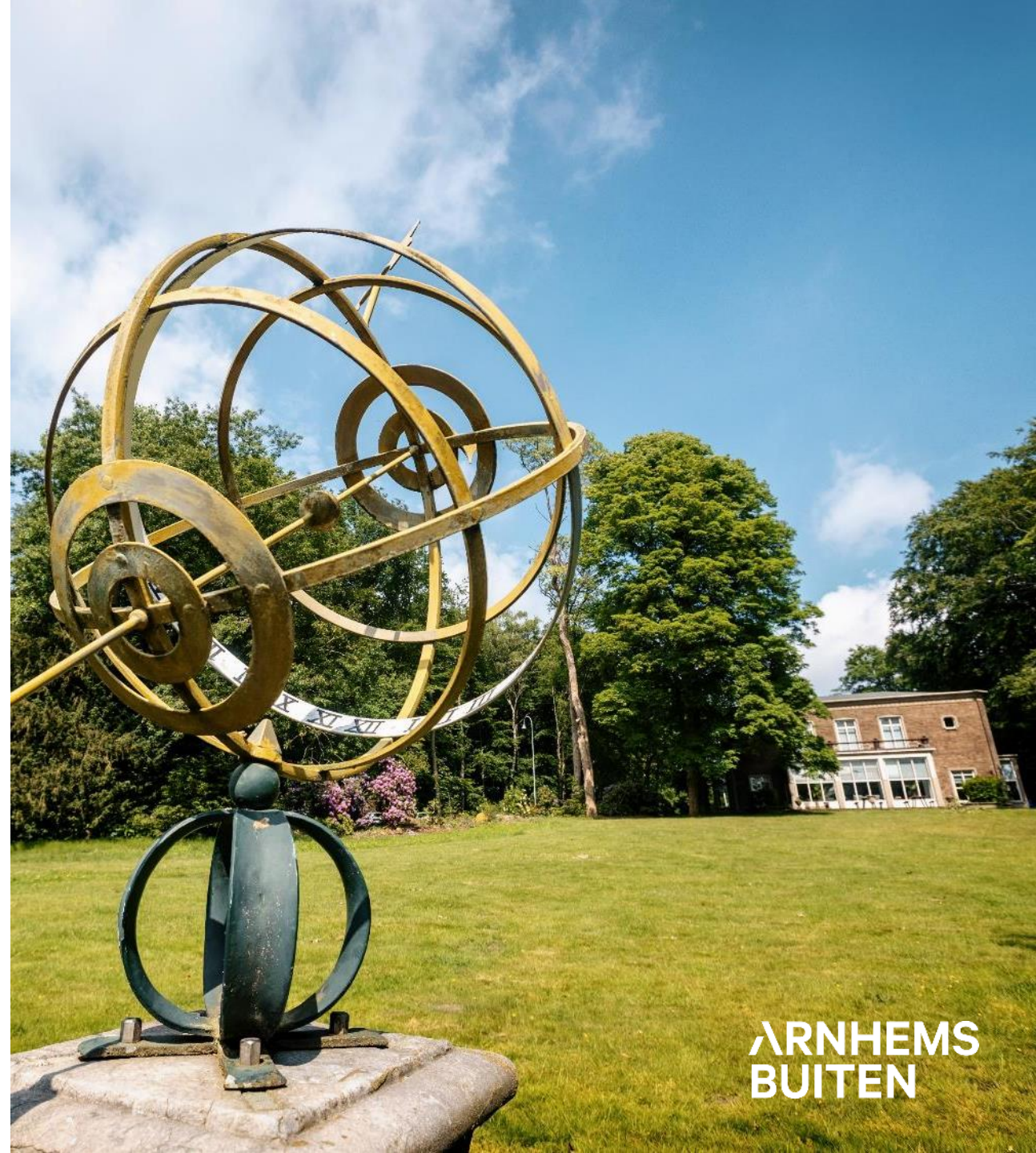
RENDEMENT

Maatschappelijk: realiseren doelstellingen Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland':

- **Energietransitie:** een sterke inhoudelijke programmalijn met sterke dragers vanuit markt, onderwijs en overheid
- **Economisch vestigingsklimaat:** Arnhems Buiten duurzaam ingericht!
- **Klimaatadaptatie:** het park als centrum van kennis en Arnhems Buiten' proeflokaal
- **Biodiversiteit:** een natuurlijke voedingsbodem voor kennisontwikkeling midden in bruisend Arnhem

Financieel: waarde-creatie op de lange termijn

- **Campus-benadering:** Betere waardering als thematische campus geheel versus panden en park afzonderlijk
- **Ontwikkelpotentie:** duurzame waardecreatie in bestaand én nieuw te ontwikkelen vastgoed (werken, wonen en voorzieningen)
- **Economische waarde:** ontstaan en groei van nieuwe bedrijvigheid en verdienmodellen op Arnhems Buiten

**ARNHEMS
BUITEN**

DE KRACHT VAN SAMEN

Privaat en publieke lange termijn samenwerking op het snijvlak van energietransitie en ruimtelijk domein.

Énig juiste antwoord en balans bij complexe lange termijn opgave die Arnhems Buiten is!

**CITY
DEVELOPER-S**

**ARNHEMS
BUITEN**

Think East Netherlands

Een sterke verhaal in Brussel en Den-Haag

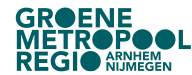
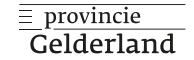
The East Netherlands region

3,2 mln.
inwoners

98.545
Mkb-ers in de regio

Top
5
digital skills
regional
innovation
scoreboard

Onze regiopartners

Ga het gesprek aan

Freek Welling

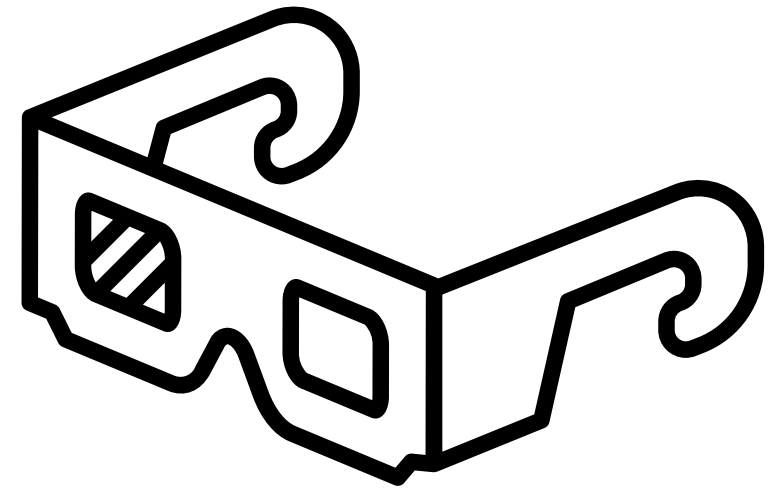
Directeur Capital

freek.welling@oostnl.nl

06 81 85 73 15

Doelstelling onderzoek (lopend)

1. In hoeverre is de doorontwikkeling naar een regionaal investeringsplatform haalbaar?
2. Hoe kunnen we op een slimme manier de integrale opgaven als gebied gaan financieren? Zowel in de nabije toekomst als op de langere termijn?

30 interviews binnen en buiten Rivierenland

Opbrengst interviews

Waarom toekomstgericht financieren?

- Huidige manier werkt niet meer
- Minder subsidies, andere kijk op collectief opdrachtgeverschap
- Rijk: Herziening Investeringslogica
- Toekomstbestendig in onzekere tijden
- Veranderende rol o's in volgende fase van transitie
- Brede welvaart behouden? Vertrouwen kan impuls krijgen door samen te ontwikkelen!

1e regionale glasvezelnetwerk
van Nederland

FruitDelta
RIVIERENLAND

Opbrengst interviews

Randvoorwaarden toekomstgericht financieren

1. Starten vanuit heden en urgente opgaven -> keuzes maken, onzekerheid omarmen
2. Klein starten en handelen én groot, integraal denken
  - Naar een regionale financierings- en investeringsinfrastructuur
  - Lerende cases en lerend proces, meervoudige waarde
3. Gebied als portemonnee
  - Vb.: Naar een Linge Warmte Convenant?

NOS Nieuws · Gisteren, 09:05

Pensioenfondsen willen miljarden in energietransitie steken

De vijf grootste pensioenfondsen van Nederland zijn bereid miljarden te steken in de energietransitie. Dat blijkt uit een voorstel dat ze dinsdag hebben gestuurd aan de informateurs Elbert Dijkgraaf en Richard van Zwol, waar [het FD](#) over schrijft.

Donderdag 28 maart 2024 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Gemeenten hebben miljarden meer nodig voor klimaatbeleid tot 2030

Door onze klimaatredactie

28 mrt 2024 om 00:02
Update: 7 uur geleden

133 reacties [Delen](#)

Gemeenten en provincies hebben in de jaren tot 2030 miljarden meer nodig om hun bijdrage te kunnen leveren aan de klimaatdoelen. Ook moet de Rijksoverheid meer duidelijkheid geven over het geld dat de komende jaren beschikbaar komt.

Opbrengst interviews

Aanbevelingen en conclusies

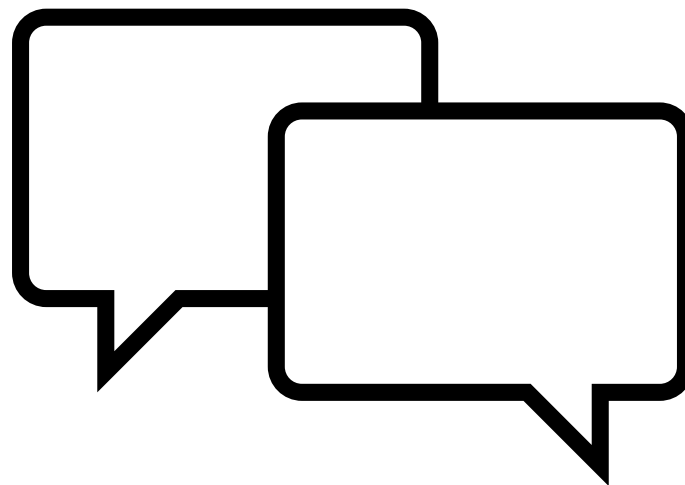

NET
ZERO
CITIES

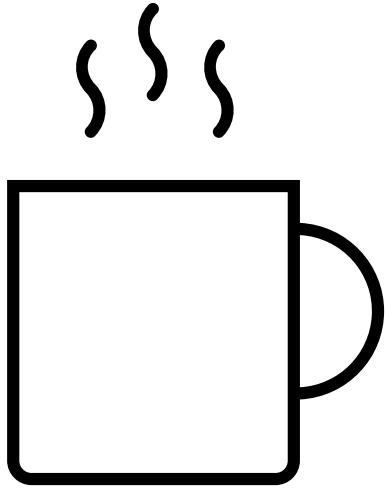
1. Maak prio's o's inzichtelijk - kortere en langere termijn
2. Vertaal de prio's naar een gefaseerde RIA, met opgavetafels FruitDelta Gebiedsagenda
3. Start de RIA met urgente leer- cases
4. Investeer in processturing (doelen) en lerende omgeving.
5. Verken, met o.a. ROM Oost NL, Ontwikkelmaatschappij Rivierenland
6. Start een Gebiedsfinancieringslab. Sluit aan op vergelijkbare (inter)nationale initiatieven.
7. Sluit aan op (middelen van) nationale en Europese programma's

**SCHAAL
NU SAMEN
OP!**

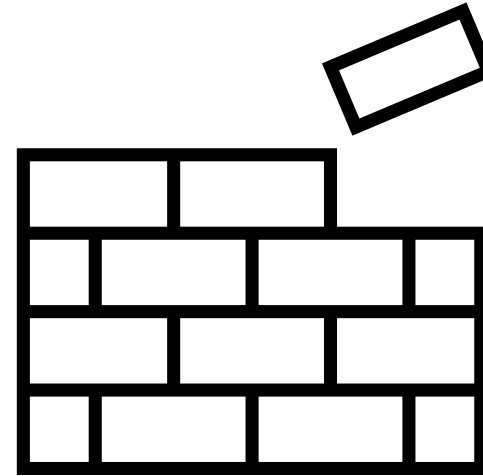
Samen tips verzamelen en in gesprek

Pauze en op naar de workshops!

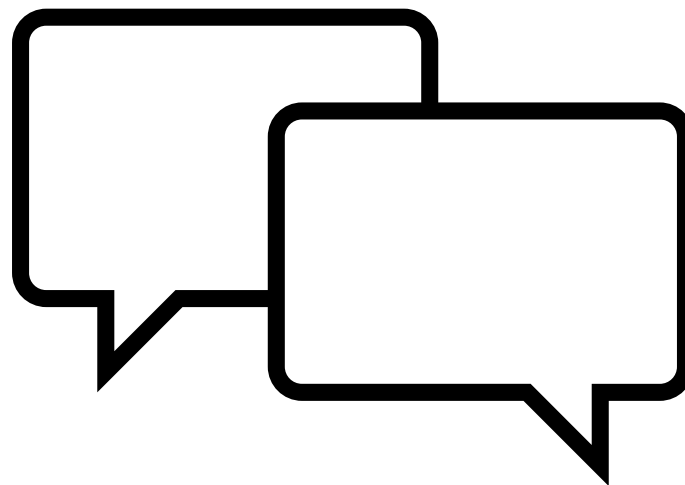

14:45 – 15:15 uur

15:15 – 16:30 uur

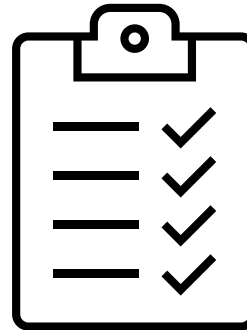
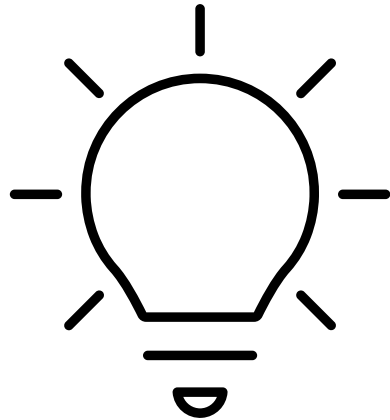
Opbrengst workshops

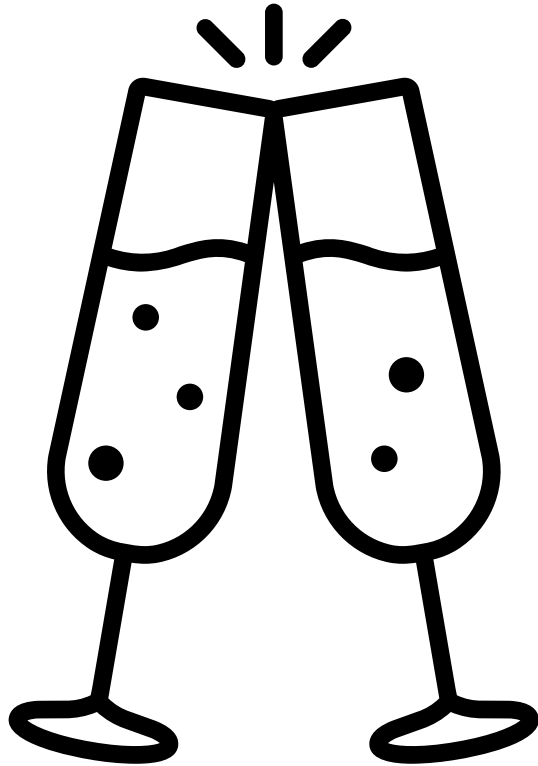
Hoe verder?

Reflectie Begeleidingsgroep Gebiedsagenda

Dank voor uw input! Graag tot ziens!

Vragen/ opmerkingen/ ideeën? Welkom!

Veronique Stevens

Programmamanager FruitDelta Gebiedsagenda

vstevens@regiorivierenland.nl

06 14235921

FruitDelta

RIVIERENLAND

Burg. van Lidth de Jeudelaan 3
4001 VK Tiel • T: (0344) 63 85 55
info@fruitdelta.nl • fruitdelta.nl